

NACRX0056RQ3

Dne: 27.10.2023 | Č. j.: NA- 2888-6/12-2023
Vaše č. j.:

| Vyřizuje/tel.: Vojáček / 974 847 111

ZPRÁVA ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

MÍSTO:	Madrid
ÚČEL CESTY:	Zasedání EAG a EBNA
ÚČASTNÍCI CESTY:	Milan Vojáček
ZPRÁVU PODÁVÁ:	Milan Vojáček
NAVŠTÍVENÉ INSTITUCE:	Místo jednání - Madrid, historický archiv v Toledu
TRVÁNÍ CESTY:	3. 10.–8. 10. 2023
DATUM VYHOTOVENÍ:	27. 10. 2023

SCHVALUJE: **PhDr. Ing. Milan Vojáček, Ph.D.**, ředitel Národního archivu
podepsáno elektronicky

TEXT ZPRÁVY ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

ČÁST VŠEOBECNÁ:

Cesta proběhla dle plánu. Zahájili jsme ve středu 4. 10. odpoledne úvodním setkáním v Galeria de las Colecciones Reales. Setkání zahájila generální ředitelka španělských archivů Ana María López Cuadrado a Maria Olivián Avilés, zástupkyně Evropské komise. Následovala komentovaná prohlídka královské galerie, která přibližuje dějiny královských rodů ve španělsku od Habsburků po dnešek. Následující recepce byla vhodnou příležitostí k navázání nových kontaktů a výměně informací o nových trendech. Ve čtvrtek 5. 10. proběhlo celodenní zasedání EAG, v pátek 6. 10. zasedání EBNA a v sobotu exkurze do historického šlechtického archivu v Toledu.

ČÁST ODBORNÁ:

Zasedání EAG zahájila Maria Olivián Avilés, která představila nové snahy EK o právní regulaci využití AI (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>) Je připravován AI Act, který by měl být adoptován počátkem roku 2024. V další části představila kolegyně ze Španělska Cristina Díaz Martínez možnosti využití HTR technologií a AI na materiálu karet vězněných za španělské občanské války a prezentaci na španělském archivním portále (PARES). V dalším příspěvku ukázal rumunský kolega Bogdan Popovici možnosti využití AI na evropském archivním portálu při vícejazyčném vyhledávání pojmů. Jako poslední v bloku vystoupil maďarský kolega Zoltán Szatucsek se zprávou o HTR workshopu, který se konal v červnu 2023 v Budapešti. Zdůraznil nutnost sdílení zkušeností v této oblasti s tím, že všichni jsme v experimentální fázi. Následovala diskuse u jednotlivých stolů k předneseným tématům s fokusem na využití AI.

V odpolední části probíhali diskuse u jednotlivých kulatých stolů nad strategií EAG pro příštích 5 let, kterou připravila skupina ustanovená na zasedání EAG ve Stockholmu. Jednotlivé skupiny prezentovali své ideje a výhrady k jednotlivým částem strategie. Strategii je potřeba finalizovat v nové pracovní skupině. Příští zasedání se bude konat v Bruselu 29.-31.5.2024.

Zasedání EBNA proběhlo za účasti celé řady ředitelů španělských archivů a bylo částečně prezentací témat a úspěchů španělského archivnictví. V průběhu jednání pak zazněly krátké přednášky otevírající téma, jež bylo následně diskutováno panelisty a plénem. Prvním tématem byla problematika genderového pohledu v dějinách. Elisa Garcia de Prieto (SP – Dokumentační centrum) a Rosa Gregori Roig (SP – Archives of the Crown of Aragon) představily archivní prameny jako zdroj genderové perspektivy od 13. století do dnes. Zvláštní pozornost byla věnována projektu, který mapoval léta 1900-1970 a ukázal roli žen v akademickém a intelektuálním životě. Webportál – Mujeres investigadoras en los archivos.

Dalším tématem bylo tzv. společné archivní dědictví, které přináší řadu výzev, včetně otázky dekolonializace archivů. Silvestre de Almeida Lacerda (PT) a Christina Diaz Martinez (SP) představili Iberarchivos programme – 25 let projektu spolupráce Portugalsko, Španělsko a státy Latinské Ameriky (2+20 států). Většina dokumentů z 16. – 19. století jsou součástí UNESCO Memory of the World Register (83.000 dokumentů). Propojení archivních institucí a kooperace, podpora archivů, tréninkové projekty, zajištění archivního dědictví. Projekt podpořily vlády států - 17 Národních archivů – roční výzvy na projekty – oblasti: a) konzervace, restaurování, digitalizace – záchrana dokumentů – prevence; b) zpřístupnění; c) tréninkové programy.

Afelonne Doek (NL) představila tzv. koloniální archivy Holanské koloniální říše (obchodní společnosti – East (1250 bm), West (110 bm), ministerstvo kolonií (3000 bm), drobné fondy. Digitalizace, kooperace se Surinamem, Indonésií a holandským Karibikem. Nutné zvažovat perspektivu kolonií, přehodnotit užívanou terminologii a zjistit, co v archivech chybí. Využití AI na indexaci digitalizovaných dokumentů.

Zsuzsanna Mikó (Hu) představila strategii maďarského národního archivu - archivní dědictví bez hranic. Jde o dlouholetý projekt mapující ungarica v Rakousku, Vatikánu, Turecku a Rusku

Na závěr bloku prezentoval Njörður Sigurdsson (Island) zkušenost Národního islandského archivu a expertní skupiny ICA pro problematiku sdíleného archivního dědictví. Expert Group on Shared Archival Heritage (EGSAH) při ICA vznikla v roce 2016 a Njörður jí předsedá. Kolonialismus, nástupnické státy, válka, vojenská okupace a možná další příčiny sdíleného archivního dědictví. Zásadní je definice společné terminologie – displaced archives, migrated archives, disputed archival claims, repatriation of archives, seized archives. Sdílení odpovědnosti za uchování a volný přístup. Tyto axiomy demonstroval na společných digitalizačních projektech Islandu a Dánska.

Dalším tématem byly Archives of displaced population and minorities. Christina Diaz Martinez (SP) a Miguel Ángel (SP) představili Archive and Traces of Migrazion (AToM) project (2021-2025) a Christian Anita prezentoval téma Romové v rumunských archivech.